

Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kuudes jaosto)

14 päivänä syyskuuta 2023*

Ennakkoratkaisupyyntö – Oikeudellinen yhteistyö rikosasioissa – Euroopan unionin sekä Islannin tasavallan ja Norjan kuningaskunnan välinen Euroopan unionin jäsenvaltioiden sekä Islannin ja Norjan välistä luovutusmenettelyä koskeva sopimus – 1 artiklan 3 kohta – Perusoikeudet – Jäsenvaltion kieltäytyminen Norjan kuningaskunnan antaman pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta – Norjan kuningaskunnan samasta henkilöstä samojen tekojen perusteella antama uusi pidätysmääräys – Toisen jäsenvaltion suorittama käsittely – Ensimmäisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta kieltäytymisen ottaminen huomioon

Asiassa C-71/21,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyyntöstä, jonka Sofiyski gradski sad (Sofian kaupungin alioikeus, Bulgaria) on esittänyt 4.2.2021 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 4.2.2021, saadakseen ennakkoratkaisun pidätysmääräyksen täytäntöönpanomenettelyä koskevassa asiassa

KT,

jossa asian käsittelyyn osallistuu

Sofiyska gradska prokuratura,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (kuudes jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja P. G. Xuereb, varapresidentti L. Bay Larsen (esittelevä tuomari) sekä tuomari T. von Danwitz,

julkisasiamies: G. Pitruzzella,

kirjaaja: A. Calot Escobar,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

- Irlanti, asiamiehinnään M. Browne, A. Joyce ja J. Quaney, avustajanaan M. Gráinne, BL,
- Unkarin hallitus, asiamiehinnään M. Z. Fehér ja R. Kissné Berta,

* Oikeudenkäyntikieli: bulgaria.

- Itävallan hallitus, asiamiehinään J. Schmoll, C. Leeb ja A. Posch,
 - Euroopan komissio, asiamiehinään S. Grünheid ja I. Zaloguin,
- päätettyään julkisasiamiestä kuultuaan ratkaista asian ilman ratkaisuehdotusta,
on antanut seuraavan

tuomion

- 1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee SEU 6 artiklan, SEUT 21 artiklan 1 kohdan ja SEUT 67 artiklan 1 kohdan, Euroopan unionin perusoikeuskirjan (jäljempänä perusoikeuskirja) 6 artiklan ja 45 artiklan 1 kohdan, Euroopan unionin sekä Islannin tasavallan ja Norjan kuningaskunnan välisen sopimuksen Euroopan unionin jäsenvaltioiden sekä Islannin ja Norjan välisestä luovutusmenettelystä (EUVL 2006, L 292, s. 2), joka on hyväksytty Euroopan unionin nimissä Euroopan unionin sekä Islannin tasavallan ja Norjan kuningaskunnan välisen Euroopan unionin jäsenvaltioiden sekä Islannin ja Norjan välistä luovutusmenettelyä koskevan sopimuksen tekemisestä 27.11.2014 tehdyllä neuvoston päätöksellä 2014/835/EU (EUVL 2014, L 343, s. 1) ja joka tuli voimaan 1.11.2019 (jäljempänä luovutusmenettelyä koskeva sopimus), 1 artiklan 2 ja 3 kohdan sekä Roomassa 4.11.1950 allekirjoitetun ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyn yleissopimuksen (jäljempänä Euroopan ihmisoikeussopimus) 8 artiklan tulkintaa.
- 2 Tämä pyyntö on esitetty menettelyssä, joka koskee Hordalandin (Norja) alueellisen syyttäjäviranomaisen KT:stä antaman pidätysmääräyksen täytäntöönpanoa Bulgariassa.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Luovutusmenettelyä koskeva sopimus

- 3 Luovutusmenettelyä koskevan sopimuksen johdanto-osassa todetaan seuraavaa:

”Euroopan unioni

sekä

Islannin tasavalta

ja

Norjan kuningaskunta,

jäljempänä

’sopimuspuolet’, jotka

haluavat parantaa Euroopan unionin jäsenvaltioiden sekä Islannin ja Norjan välistä oikeudellista yhteistyötä rikosasioissa, sanotun kuitenkin rajoittamatta yksilönvapautta suojaavia sääntöjä,

katsovat, että nykyiset suhteet sopimuspuolten välillä edellyttävät tiivistä yhteistyötä rikollisuuden torjunnan alalla,

ilmaisevat keskinäisen luottamuksensa oikeusjärjestelmiensä rakenteeseen ja toimintaan sekä kaikkien sopimuspuolten kykyyn taata oikeudenmukainen oikeudenkäynti,

toteavat, että Islan[nin tasavalta] ja Norja[n kuningaskunta] ovat ilmaisseet haluavansa tehdä sopimuksen, jonka nojalla ne voivat jouduttaa rikoksesta epäiltyjen ja tuomittujen luovuttamisjärjestelyjä Euroopan unionin jäsenvaltioiden kanssa ja soveltaa luovutusmenettelyä jäsenvaltioiden kanssa,

– –”

4 Kyseisen sopimuksen 1 artiklan 1–3 kohdassa määrätään seuraavaa:

”1. Sopimuspuolet sitoutuvat tämän sopimuksen määräysten mukaisesti tehostamaan luovuttamista syytetoimia tai tuomion täytäntöönpanoa varten jäsenvaltioiden sekä toisaalta Norjan kuningaskunnan ja Islannin tasavallan välillä ottamalla huomioon vähimmäisedellytyksinä Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta 27 päivänä syyskuuta 1996 tehdyn yleissopimuksen ehdot.

2. Sopimuspuolet sitoutuvat tämän sopimuksen määräysten mukaisesti varmistamaan, että jäsenvaltioiden sekä toisaalta Norjan kuningaskunnan ja Islannin tasavallan välisen rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista koskevan järjestelmän perustaksi tulee luovutusmekanismi, joka perustuu tämän sopimuksen ehtojen mukaiseen pidätysmääräykseen.

3. Tämä sopimus ei vaikuta velvoitteeseen kunnioittaa [Euroopan ihmisoikeussopimuksessa] taattuja perusoikeuksia ja keskeisiä oikeusperiaatteita eikä velvoitteeseen noudattaa [EU] 6 artiklassa tarkoitettuja periaatteita, kun kyse on jäsenvaltion oikeusviranomaisen täytäntöönpanotoimesta.”

5 Kyseisen sopimuksen 2 artiklan 5 kohdassa määrätään seuraavaa:

”Pidätysmääräyksellä’ tarkoitetaan oikeudellista päätöstä, jonka valtio on antanut etsityn henkilön pidättämiseksi ja luovuttamiseksi toisen valtion toimesta rikosoikeudellisia syytetoimenpiteitä tai vapaudenmenetyksen käsittävän rangaistuksen tai turvaamistoimenpiteen täytäntöönpanemista varten.”

6 Saman sopimuksen 4–8 artiklassa määrätään pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta kieltäytymisen perusteista sekä pidätysmääräyksen täytäntöönpanon edellytyksistä.

7 Luovutusmenettelyä koskevan sopimuksen 4 artiklan 2 kohdassa määrätään seuraavaa:

”Valtiot velvoittavat täytäntöönpanosta vastaavan oikeusviranomaisen kieltäytymään pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta seuraavissa tapauksissa:

– –

2) jos täytäntöönpanosta vastaavan oikeusviranomaisen käytettävissä olevien tietojen mukaan jossain valtiossa on annettu samasta teosta etsittyä henkilöä koskeva lopullinen tuomio, sillä edellytyksellä, että jos hänet on tuomittu rangaistukseen, hän on suorittanut sen tai suorittaa sitä parhaillaan tai rangaistusta ei voida enää panna täytäntöön tuomion antaneen valtion lainsäädännön mukaan;

– –”

8 Kyseisen sopimuksen 34 artiklan 1 kohdan sanamuoto on seuraava:

”Tällä sopimuksella korvataan sen voimaantulosta alkaen rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista koskevien seuraavien yleissopimusten vastaavat määräykset, joita sovelletaan Norjan [kuningaskunnan] ja Islannin [tasavallan] sekä toisaalta jäsenvaltioiden välisissä suhteissa, sanotun kuitenkin vaikuttamatta niiden soveltamiseen valtioiden ja kolmansien valtioiden välisissä suhteissa:

a) rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta 13 päivänä joulukuuta 1957 tehty eurooppalainen yleissopimus, sen 15 päivänä lokakuuta 1975 tehty lisäpöytäkirja sekä sen 17 päivänä maaliskuuta 1978 tehty toinen lisäpöytäkirja ja terrorismin vastustamisesta 27 päivänä tammikuuta 1977 tehty eurooppalainen yleissopimus rikoksen johdosta tapahtuvan luovuttamisen osalta sellaisena kuin se on muutettuna vuoden 2003 pöytäkirjalla sen tultua voimaan;

– –”

Puitepäätös 2002/584/YOS

9 Eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä ja jäsenvaltioiden välisistä luovuttamismenettelyistä 13.6.2002 tehdyn neuvoston puitepäätöksen 2002/584/YOS (EYVL 2002, L 190, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna 26.2.2009 tehdyllä puitepäätöksellä 2009/299/YOS (EUVL 2009, L 81, s. 24) (jäljempänä puitepäätös 2002/584) 1 artikla kuuluu seuraavasti:

”1. Eurooppalaisella pidätysmääräyksellä tarkoitetaan oikeudellista päätöstä, jonka jäsenvaltio on antanut etsityn henkilön kiinni ottamiseksi ja luovuttamiseksi toisen jäsenvaltion toimesta syytetoimenpiteitä tai vapaudenmenetyksen käsittävän rangaistuksen tai turvaamistoimenpiteen täytäntöönpanemista varten.

2. Jäsenvaltiot panevat eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöön vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen perusteella ja tämän puitepäätöksen määräysten mukaisesti.

3. Tämä puitepäätös ei vaikuta veloitteeseen kunnioittaa [EU] 6 artiklassa taattuja perusoikeuksia ja keskeisiä oikeusperiaatteita.”

10 Puitepäätöksen 2002/584 3–5 artiklassa määrätään pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta kieltäytymisen perusteista sekä pidätysmääräyksen täytäntöönpanon edellytyksistä.

11 Kyseisen puitepäätöksen 3 artiklan 2 alakohdassa määrätään seuraavaa:

”Täytäntöönpanojäsenvaltion oikeusviranomainen, jäljempänä ’täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen’, kieltäytyy panemasta eurooppalaista pidätysmääräystä täytäntöön seuraavissa tapauksissa:

--

2) jos täytäntöönpanosta vastaavan oikeusviranomaisen käytettävissä olevien tietojen mukaan jossain jäsenvaltiossa on annettu samasta teosta etsittyä henkilöä koskeva lopullinen tuomio, sillä edellytyksellä, että jos hänet on tuomittu rangaistukseen, hän on suorittanut sen tai suorittaa sitä parhaillaan tai rangaistusta ei voida enää panna täytäntöön tuomion antaneen jäsenvaltion lainsäädännön mukaan;

--”

12 Mainitun puitepäätöksen 31 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Tämän puitepäätöksen määräyksillä korvataan 1 päivästä tammikuuta 2004 alkaen rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista koskevien seuraavien yleissopimusten vastaavat määräykset jäsenvaltioiden välisissä suhteissa, sanotun vaikuttamatta niiden soveltamiseen jäsenvaltioiden ja kolmansien valtioiden välisissä suhteissa:

a) rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta 13 päivänä joulukuuta 1957 tehty eurooppalainen yleissopimus, sen 15 päivänä lokakuuta 1975 tehty lisäpöytäkirja sekä sen 17 päivänä maaliskuuta 1978 tehty toinen lisäpöytäkirja ja terrorismin vastustamisesta 27 päivänä tammikuuta 1977 tehty eurooppalainen yleissopimus rikoksen johdosta tapahtuvan luovuttamisen osalta;

--”

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

13 KT:tä, joka asuu Bulgariassa lastensa kanssa, syytetään Norjassa sen alueella tehdyistä teoista, jotka syyttäjäviranomaiset ovat luokitelleet petokseksi, joka on aiheuttanut vahinkoa Norjan sosiaalivakuutusjärjestelmälle.

14 Näiden syytetoimenpiteiden yhteydessä Norjan toimivaltainen viranomainen antoi 26.7.2018 KT:stä pidätysmääräyksen, joka levitettiin Schengenin tietojärjestelmän (SIS) kautta.

15 KT:n saapuessa Puolaan hänet otettiin kiinni 25.11.2019 SIS-ilmoituksen perusteella, joka hänestä oli tehty hänen kiinni ottamistaan varten.

16 Norjan toimivaltainen viranomainen antoi 27.11.2019 pidätysmääräyksen luovutusmenettelyä koskevan sopimuksen perusteella.

17 Sąd Okręgowy w Warszawie (Varsovan alueellinen tuomioistuin, Puola) kieltäytyi 15.1.2020 panemasta tätä pidätysmääräystä täytäntöön kyseisen sopimuksen 1 artiklan 3 kohdan perusteella ja katsoi, että KT:n luovuttaminen Norjan viranomaisille merkitsisi Euroopan

ihmisoikeussopimuksen 8 artiklan rikkomista. Kyseisen tuomioistuimen mukaan tällaisesta luovuttamisesta seuraisi, että hänen lapsensa sijoitettaisiin sijaisperheeseen ja heidän ja heidän isänsä välinen suhde katkeaisi lopullisesti. Kyseinen tuomioistuin katsoi myös, että Norjan viranomaiset saattoivat turvautua muunlaisiin rikosoikeudellisen yhteistyön muotoihin Bulgarian tasavallan kanssa kyseessä olevan rikosoikeudellisen menettelyn puitteissa.

- 18 Sąd Apelacyjny w Warszawie (Varsovan ylioikeus, Puola) päätti 24.2.2020 lopettaa toimivaltaisen syyttäviviranomaisen tästä päätöksestä tekemän valituksen käsittelyn.
- 19 KT:n saapuessa Bulgarian alueelle hänet otettiin kiinni 10.3.2020 hänen kiinni ottamiseen tehdyn SIS-ilmoituksen perusteella, joka oli edelleen voimassa.
- 20 Hordaland, Sogn og Fjordanen (Norja) alueellinen syyttäjänvirasto antoi 12.3.2020 KT:stä uuden pidätysmääräyksen samojen syytetoimenpiteiden yhteydessä ja samoilla perusteilla kuin 27.11.2019 annettu pidätysmääräys oli annettu.
- 21 Sofiyska gradska prokuratura (Sofian kaupungin syyttäviviranomainen, Bulgaria) esitti 16.3.2020 ennakkoratkaisua pyytäneelle Sofiyski gradski sadille (Sofian kaupungin alioikeus, Bulgaria) pyynnön 12.3.2020 annetun pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta.
- 22 Tässä yhteydessä kyseinen tuomioistuin pohtii yhtäältä, onko saman rikosoikeudellisen menettelyn yhteydessä mahdollista antaa useita pidätysmääräyksiä samasta henkilöstä.
- 23 Se katsoo tältä osin, että luovutusmenettelyä koskevan sopimuksen ja puitepäätöksen 2002/584 vastaavien säännösten samankaltaisuuksien perusteella voitaisiin soveltaa analogisesti 25.7.2018 annettua tuomiota AY (Pidätysmääräys – Todistaja) (C-268/17, EU:C:2018:602), jossa unionin tuomioistuin on vastannut tähän kysymykseen myöntävästi. Se toteaa kuitenkin, että toisin kuin kyseiseen tuomioon johtaneessa asiassa, pääasiassa kyseessä olevat kaksi pidätysmääräystä on annettu kyseessä olevan rikosoikeudellisen menettelyn samassa vaiheessa. Kyseinen sopimus ei myöskään sisällä määräystä, joka vastaisi kyseisen puitepäätöksen 1 artiklan 2 kohtaa, joka koskee eurooppalaisten pidätysmääräysten täytäntöönpanovelvollisuutta.
- 24 Kyseinen tuomioistuin pohtii toisaalta sitä, mikä vaikutus on mahdollisesti sillä, että jäsenvaltion tuomioistuin on aiemmin kieltäytynyt panemasta täytäntöön Norjan kuningaskunnan samassa rikosoikeudellisessa menettelyssä samasta etsitystä henkilöstä antamaa pidätysmääräystä.
- 25 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin lisää, että KT:n terveydentila on hauras ja että hän on joutunut sairaalahoitoon useita kertoja.
- 26 Sofiyski gradski sad on tässä tilanteessa päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) Onko [luovutusmenettelyä koskevan sopimuksen] 1 artiklan 2 ja 3 kohdan perusteella mahdollista antaa samassa asiassa uusi pidätysmääräys syytetoimenpiteitä varten sellaista henkilöä vastaan, jonka luovutuksesta jäsenvaltio on kieltäytynyt kyseisen sopimuksen 1 artiklan 3 kohdan perusteella, luettuna yhdessä SEU 6 artiklan ja [Euroopan ihmisoikeussopimuksen] 8 artiklan kanssa?

- 2) Onko luovutusmenettelyä koskevan sopimuksen 1 artiklan 3 kohdan sekä SEUT 21 artiklan 1 kohdan ja SEUT 67 artiklan 1 kohdan sekä [perusoikeuskirjan] 6 artiklan ja 45 artiklan 1 kohdan perusteella mahdollista, että jäsenvaltio, jolle pidätysmääräys on osoitettu, tekee uuden päätöksen asiassa, kun toinen jäsenvaltio on samassa asiassa kieltäytynyt luovuttamasta samaa etsittyä henkilöä samoja syytetoimenpiteitä varten, sen jälkeen kun etsitty henkilö on käyttänyt oikeuttaan vapaaseen liikkuvuuteen ja siirtynyt luovutuksesta kieltäytyneestä valtiosta valtioon, jolle uusi pidätysmääräys on osoitettu?”

Asian käsittelyn vaiheet unionin tuomioistuimessa

- 27 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on pyytänyt tämän ennakkoratkaisupyynnön käsittelemistä unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 107 artiklassa määrätystä kiireellisestä ennakkoratkaisumenettelyssä.
- 28 Unionin tuomioistuin päätti 22.2.2021 tekemällään päätöksellä esittelevän tuomarin ehdotuksesta ja julkisasiamiestä kuultuaan, ettei pyyntöä ollut syytä hyväksyä, koska työjärjestyksen 107 artiklassa määrätty kiireellisyyden edellytykset eivät täytyneet.

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

Ensimmäinen kysymys

- 29 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee ensimmäisellä kysymyksellään lähinnä, onko luovutusmenettelyä koskevan sopimuksen 1 artiklan 3 kohtaa tulkittava siten, että se on esteenä useiden peräkkäisten pidätysmääräysten antamiselle etsitystä henkilöstä, jotta tämän sopimuksen sopimuspuolena oleva valtio luovuttaisi hänet sen jälkeen, kun toinen kyseisen sopimuksen sopimuspuolena oleva valtio on kieltäytynyt panemasta täytäntöön kyseistä henkilöä koskevaa ensimmäistä pidätysmääräystä.
- 30 Aluksi on muistutettava, että luovutusmenettelyä koskevan sopimuksen määräykset muistuttavat hyvin paljon puitepäätöksen 2002/584 vastaavia säännöksiä (tuomio 2.4.2020, Ruska Federacija, C-897/19 PPU, EU:C:2020:262, 74 kohta).
- 31 Tässä yhteydessä on todettava, ettei missään kyseisen sopimuksen määräyksessä suljeta pois useiden peräkkäisten eurooppalaisten pidätysmääräysten antamista henkilöstä silloinkaan, kun hänestä annetun ensimmäisen eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta on kieltäydytty.
- 32 Lisäksi kyseisen sopimuksen 1 artiklan 1 ja 2 kohdasta, luettuna sen johdanto-osan valossa, ilmenee, että sopimuksella pyritään parantamaan ja nopeuttamaan jäsenvaltioiden sekä Norjan kuningaskunnan ja Islannin tasavallan välistä oikeudellista yhteistyötä rikosasioissa sellaisen luovutusmekanismin avulla, joka perustuu näiden valtioiden tiiviiseen yhteistyöhön ja siihen keskinäiseen luottamukseen, jonka kyseiset valtiot ovat ilmaisseet oikeusjärjestelmiensä rakenteeseen ja toimintaan sekä kaikkien sopimuspuolten kykyyn taata oikeudenmukainen oikeudenkäynti.

- 33 Lisäksi luovutusmenettelyä koskevan sopimuksen 34 artiklan 1 kohdassa määrätään puitepäättöksen 2002/584 31 artiklan 1 kohdan tavoin, että kyseisellä sopimuksella korvataan siinä lueteltujen yleissopimusten – joihin kuuluu muun muassa Pariisissa 13.12.1957 allekirjoitettu rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista koskeva eurooppalainen yleissopimus –, vastaavat määräykset, joita sovelletaan yhtäältä jäsenvaltioiden ja toisaalta Norjan kuningaskunnan sekä Islannin tasavallan välisissä suhteissa.
- 34 Kyseisessä sopimuksessa määrättyllä luovutusjärjestelmällä pyritään siis kyseisen puitepäättöksen tavoin rikoslain rikkomisesta tuomittujen tai epäiltyjen henkilöiden luovuttamista koskevan yksinkertaistetun ja tehokkaamman järjestelmän avulla helpottamaan ja nopeuttamaan oikeudellista yhteistyötä saman sopimuksen sopimuspuolina olevien valtioiden välillä sekä estämään sellaisen etsityn henkilön rankaisematta jääminen, joka oleskelee muualla kuin sillä alueella, jossa hänen väitetään tehneen rikoksen.
- 35 Se, että luovutusmenettelyä koskevan sopimuksen sopimuspuolena olevan valtion pidätysmääräyksen antanutta viranomaista kiellettäisiin järjestelmällisesti antamasta uutta pidätysmääräystä siinä tapauksessa, että toinen kyseisen sopimuksen sopimusvaltio kieltäytyy panemasta täytäntöön ensimmäistä pidätysmääräystä, haittaisi kyseisellä sopimuksella käyttöön otetun luovutusjärjestelmän tehokkuutta ja merkitsisi vaaraa siitä, että henkilöt, jotka pyrkivät pakenemaan oikeusjärjestelmää, jäisivät rankaisematta.
- 36 Pidätysmääräyksen antaminen voi siten osoittautua tarpeelliseksi erityisesti sen jälkeen, kun seikat, jotka ovat estäneet aikaisemman pidätysmääräyksen täytäntöönpanon, on voitu sivuuttaa, tai silloin, kun kyseisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta kieltäytymistä koskeva päätös ei ollut luovuttamismenettelyä koskevan sopimuksen mukainen, jotta etsityn henkilön luovutusmenettely voidaan saattaa päätökseen ja tällä tavoin edistää kyseiselle sopimukselle asetetun sen tavoitteen toteutumista, etteivät rikokset jää rankaisematta (ks. analogisesti tuomio 31.1.2023, Puig Gordi ym., C-158/21, EU:C:2023:57, 141 kohta).
- 37 Sitä vastoin on todettava ensinnäkin, että kyseisen sopimuksen 1 artiklan 3 kohdassa määrätään, että kyseisen sopimus ei vaikuta velvoitteeseen kunnioittaa Euroopan ihmisoikeussopimuksessa taattuja perusoikeuksia ja keskeisiä oikeusperiaatteita eikä velvoitteeseen noudattaa SEU 6 artiklassa, joka koskee erityisesti perusoikeuskirjassa vahvistettuja perusoikeuksia, tarkoitettuja periaatteita, kun kyse on jäsenvaltion oikeusviranomaisen täytäntöönpanotoimesta
- 38 Tästä seuraa, että perusoikeuskirjassa mainittujen perusoikeuksien loukkaamisen vaara saattaa antaa täytäntöönpanosta vastaavalle oikeusviranomaiselle poikkeuksellisesti ja asianmukaisen tutkinnan jälkeen mahdollisuuden jättää ryhtymättä toimenpiteisiin kyseisen pidätysmääräyksen johdosta luovutusmenettelyä koskevan sopimuksen 1 artiklan 3 kohdan nojalla (ks. analogisesti tuomio 31.1.2023, Puig Gordi ym., C-158/21, EU:C:2023:57, 72 kohta).
- 39 Siten sellaisen pidätysmääräyksen antaminen, jonka täytäntöönpano johtaisi perusoikeuskirjan rikkomiseen ja jonka täytäntöönpanosta vastaavan oikeusviranomaisen pitäisi edeltävässä kohdassa esiin tuotujen olosuhteiden vallitessa kieltäytyä, ei ole tämän tuomion 32 kohdassa esiin tuotujen keskinäisen luottamuksen periaatteen ja rikollisuuden torjunnassa tehtävän tiiviin yhteistyön periaatteen mukaista (ks. analogisesti tuomio 31.1.2023, Puig Gordi ym., C-158/21, EU:C:2023:57, 142 kohta).

- 40 Pidätysmääräyksen antanut oikeusviranomainen ei näin ollen voi, elleivät olosuhteet ole muuttuneet, antaa henkilöstä uutta pidätysmääräystä sen jälkeen, kun täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen on kieltäytynyt ryhtymästä toimenpiteisiin kyseisestä henkilöstä annetun aikaisemman pidätysmääräyksen johdosta tältä viranomaiselta luovutusmenettelystä tehdyn sopimuksen 1 artiklan 3 kohdassa edellytetyllä tavalla (ks. analogisesti tuomio 31.1.2023, Puig Gordi ym., C-158/21, EU:C:2023:57, 143 kohta).
- 41 Toiseksi koska pidätysmääräyksen antaminen voi johtaa sen kohteena olevan henkilön pidättämiseen ja sillä voidaan näin ollen loukata hänen henkilökohtaista vapauttaan, pidätysmääräyksen antamista suunnittelevan oikeusviranomaisen on tutkittava, onko pidätysmääräyksen antamista pidettävä käsiteltävän asian erityispiirteiden kannalta oikeasuhteisena (ks. analogisesti tuomio 31.1.2023, Puig Gordi ym., C-158/21, EU:C:2023:57, 144 kohta).
- 42 Tätä arvioidessaan kyseisen oikeusviranomaisen on erityisesti otettava huomioon sen rikoksen luonne ja vakavuus, josta etsittyä henkilöä syytetään, hänestä aiemmin annetun pidätysmääräyksen tai annettujen pidätysmääräysten vaikutukset häneen taikka hänestä mahdollisesti annettavan uuden pidätysmääräyksen täytäntöönpanomahdollisuudet (ks. analogisesti tuomio 31.1.2023, Puig Gordi ym., C-158/21, EU:C:2023:57, 145 kohta).
- 43 Edellä todettujen seikkojen perusteella ensimmäiseen kysymykseen on vastattava, että luovutusmenettelyä koskevan sopimuksen 1 artiklan 3 kohtaa on tulkittava siten, että se ei ole esteenä sille, että etsittyä henkilöä vastaan annetaan useita peräkkäisiä pidätysmääräyksiä, jotta tämän sopimuksen sopimuspuolena oleva valtio voisi luovuttaa hänet, sen jälkeen, kun toinen kyseisen sopimuksen sopimuspuolena oleva valtio on kieltäytynyt tätä henkilöä koskevan ensimmäisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta edellyttäen, että uuden pidätysmääräyksen täytäntöönpano ei johda tämän määräyksen rikkomiseen ja että viimeksi mainitun pidätysmääräyksen antaminen on oikeasuhteista.

Toinen kysymys

- 44 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee toisella kysymyksellään lähinnä, onko luovutusmenettelyä koskevaa sopimusta, SEUT 21 artiklan 1 kohtaa ja SEUT 67 artiklan 1 kohtaa sekä perusoikeuskirjan 6 artiklaa ja 45 artiklan 1 kohtaa tulkittava siten, että ne ovat esteenä sille, että jäsenvaltio kieltäytyy pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta pelkästään sillä perusteella, että toinen jäsenvaltio on kieltäytynyt panemasta täytäntöön Islannin tasavallan tai Norjan kuningaskunnan samasta henkilöstä samojen tekojen perusteella antamaa ensimmäistä pidätysmääräystä.
- 45 Tältä osin on todettava, että luovutusmenettelyä koskeva sopimus ei tosin sisällä puitepäätöksen 2002/584 1 artiklan 2 kohtaa, joka koskee velvollisuutta panna eurooppalaiset pidätysmääräykset täytäntöön, vastaavaa määräystä.
- 46 Kuten tämän tuomion 32–34 kohdassa todetaan, kyseisessä sopimuksessa määrättyllä luovutusjärjestelmällä pyritään kyseisen puitepäätöksen tavoin yksinkertaistetun ja tehokkaamman järjestelmän avulla helpottamaan ja nopeuttamaan rikoslain rikkomisesta tuomittujen tai epäiltyjen henkilöiden luovuttamiseksi yhtäältä jäsenvaltioiden ja toisaalta Islannin tasavallan ja Norjan kuningaskunnan välillä tehtävää oikeudellista yhteistyötä sekä torjumaan sellaisen etsityn henkilön rankaisematta jäämistä, joka oleskelee muualla kuin sillä alueella, jossa hänen väitetään tehneen rikoksen.

- 47 Lisäksi kyseinen sopimus on rakenteeltaan samanlainen kuin mainittu puitepäättös, ja sen 4–8 artiklassa luetellaan perusteet pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta kieltäytymiselle sekä edellytykset, joita pidätysmääräyksen täytäntöönpanolle voidaan asettaa, kuten saman puitepäättöksen 3–5 artiklassa säädetään.
- 48 Tästä seuraa, että vaikka luovutusmenettelyä koskevassa sopimuksessa ei ole tätä koskevaa nimenomaista määräystä, kyseisen sopimuksen sopimuspuolina olevat valtiot ovat lähtökohtaisesti velvollisia panemaan täytäntöön pidätysmääräyksen, jonka on antanut kyseisen sopimuksen sopimuspuolena oleva toinen valtio, ja ne voivat kieltäytyä tällaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta vain samaan sopimukseen perustuvista syistä.
- 49 Kuten tämän tuomion 38 kohdassa muistutetaan, erityisesti perusoikeuskirjassa vahvistettujen perusoikeuksien loukkaamisen vaaran olemassaolo on omiaan mahdollistamaan sen, että täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomainen voi luovutusmenettelyä koskevan sopimuksen 1 artiklan 3 kohdan nojalla poikkeuksellisesti ja asianmukaisen tutkinnan jälkeen pidättäytyä pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta.
- 50 Tältä osin unionin tuomioistuimen oikeuskäytännöstä ilmenee, että tapauksessa, jossa on painavia ja todellisia perusteita uskoa, että jos etsitty henkilö luovutetaan pidätysmääräyksen antaneeseen jäsenvaltioon, hän joutuu vaaraan siitä, että hänen elinajanodotteensa alenee merkittävästi tai että hänen terveydentilansa heikkenee nopeasti, merkittävästi ja peruuttamattomasti, on otettava huomioon myös kyseisen määräys (ks. analogisesti tuomio 18.4.2023, E. D. L. (Eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta kieltäytyminen sairauden perusteella), C-699/21, EU:C:2023:295, 42, 50 ja 52 kohta).
- 51 Missään luovutusmenettelyä koskevan sopimuksen määräyksessä ei sitä vastoin määrätä mahdollisuudesta kieltäytyä pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta silloin, kun tämän sopimuksen sopimusvaltio on kieltäytynyt samaa henkilöä ja samoja tekoja koskevan ensimmäisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta.
- 52 Näin ollen on todettava, että täytäntöönpanoviranomaisen päätöstä kieltäytyä pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta ei voida rinnastaa kyseisen sopimuksen 4 artiklan 2 alakohdassa tarkoitettuun ”lopulliseen tuomioon”, joka yksin voi estää syytetoimenpiteet kyseistä henkilöä vastaan samoista teoista pidätysmääräyksen antaneessa valtiossa tai sen, että ne pannaan vireille missä tahansa muussa valtiossa.
- 53 Tältä osin on muistutettava, että etsityn henkilön osalta katsotaan annetun puitepäättöksen 2002/584 3 artiklan 2 alakohdassa, joka vastaa lähinnä saman sopimuksen 4 artiklan 2 alakohdtaa, tarkoitettu lainvoimainen tuomio samasta teosta, kun rikosoikeudellisen menettelyn päätyttyä syyteoikeus on lopullisesti menetetty tai kun jäsenvaltion lainkäyttöviranomaiset ovat antaneet ratkaisun, jolla syytetty vapautetaan lainvoimaisesti syytteestä niiden tekojen osalta, joista häntä syytetään (ks. vastaavasti tuomio 16.11.2010, Mantello, C-261/09, EU:C:2010:683, 45 kohta).
- 54 Luovutuspyynnön tutkiminen ei kuitenkaan merkitse sitä, että täytäntöönpanovaltio aloittaisi syytetoimenpiteet etsittyä henkilöä vastaan, eikä siihen sisälly asiakysymyksen arviointia.
- 55 Vaikka sen, että on olemassa jäsenvaltion täytäntöönpanoviranomaisen päätös kieltäytyä panemasta täytäntöön Islannin tasavallan tai Norjan kuningaskunnan luovutusmenettelyä koskevan sopimuksen 1 artiklan 3 kohdan nojalla antama pidätysmääräys, onkin herätettävä sen jäsenvaltion valppaus, jolle kyseinen valtio on osoittanut samaa henkilöä samoista teoista

koskevan uuden pidätysmääräyksen, tämä seikka ei kuitenkaan vapauta jälkimmäisen jäsenvaltion täytäntöönpanoviranomaista sen velvollisuudesta tutkia luovutuspyyntö ja tehdä päätös täytäntöönpanomääräyksen täytäntöönpanosta.

- 56 Erilaista päätelmää ei voida tehdä SEUT 21 artiklan 1 kohdan tai SEUT 67 artiklan 1 kohdan eikä perusoikeuskirjan 6 artiklan tai 45 artiklan 1 kohdan perusteella.
- 57 Luovutusmenettelyä koskevan sopimuksen 2 artiklan 5 kohdasta nimittäin ilmenee, että tässä sopimuksessa tarkoitettulla pidätysmääräyksellä määritellään tarkoitettavan oikeudellista päätöstä, jonka sopimuspuolena oleva valtio on antanut etsityn henkilön pidättämiseksi ja luovuttamiseksi toisen sopimuspuolena olevan valtion toimesta rikosoikeudellisia syytetoimenpiteitä tai vapaudenmenetyksen käsittävän rangaistuksen tai turvaamistoimenpiteen täytäntöönpanemista varten.
- 58 Tästä seuraa, että luovutusmenettelystä tehdyllä sopimuksella määrätyn luovutusmekanismin tarkoituksena on siis mahdollistaa etsityn henkilön kiinni ottaminen ja luovuttaminen, jotta tehty rikos ei jää rankaisematta ja jotta kyseinen henkilö voidaan asettaa syytteeseen tai jotta hän voi suorittaa hänelle tuomitun vapausrangaistuksen. (ks. analogisesti tuomio 30.6.2022, Spetsializirana prokuratura (Tiedot pidättämisestä tehdystä kansallisesta päätöksestä), C-105/21, EU:C:2022:511, 74 kohta).
- 59 Henkilön, jonka luovuttamista vaaditaan antamalla pidätysmääräys, kiinni ottaminen on siten erottamaton osa kyseisellä sopimuksella määrättyä luovutusjärjestelmää.
- 60 Vaikka tällainen väliaikainen kiinniotto merkitsee etsityn henkilön vapaata liikkuvuutta koskevan oikeuden sekä hänen vapautta ja turvallisuutta koskevan oikeutensa rajoittamista, tällaista kiinniottoa on kuitenkin lähtökohtaisesti pidettävä oikeutettuna tämän henkilön rankaisematta jäämisen välttämistä koskevan hyväksyttävän päämäärän perusteella, ja tämä päämäärä on osa SEU 3 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua vapauden, turvallisuuden ja oikeuden aluetta, jolla ei ole sisärajoja ja jolla taataan henkilöiden vapaa liikkuvuus (ks. analogisesti tuomio 12.5.2021, Saksan liittotasavalta (Interpolin punainen ilmoitus), C-505/19, EU:C:2021:376, 86 kohta).
- 61 Edellä todettujen seikkojen perusteella toiseen kysymykseen on vastattava, että luovutusmenettelyä koskevaa sopimusta on tulkittava siten, että se on esteenä sille, että jäsenvaltio kieltäytyy pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta pelkästään sillä perusteella, että toinen jäsenvaltio on kieltäytynyt panemasta täytäntöön Islannin tasavallan tai Norjan kuningaskunnan samasta henkilöstä saman teon perusteella antamaa ensimmäistä pidätysmääräystä.

Oikeudenkäyntikulut

- 62 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (kuudes jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

- 1) Euroopan unionin sekä Islannin tasavallan ja Norjan kuningaskunnan välisen sopimuksen Euroopan unionin jäsenvaltioiden sekä Islannin ja Norjan välisestä luovutusmenettelystä, joka on hyväksytty Euroopan unionin nimissä Euroopan unionin sekä Islannin tasavallan ja Norjan kuningaskunnan välisen Euroopan unionin jäsenvaltioiden sekä Islannin ja Norjan välistä luovutusmenettelyä koskevan sopimuksen tekemisestä 27.11.2014 tehdyllä neuvoston päätöksellä 2014/835/EU, 1 artiklan 3 kohtaa

on tulkittava siten, että

se ei ole esteenä sille, että etsittyä henkilöä vastaan annetaan useita peräkkäisiä pidätysmääräyksiä, jotta tämän sopimuksen sopimuspuolena oleva valtio voisi luovuttaa hänet, sen jälkeen, kun toinen kyseisen sopimuksen sopimuspuolena oleva valtio on kieltäytynyt tätä henkilöä koskevan ensimmäisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta edellyttäen, että uuden pidätysmääräyksen täytäntöönpano ei johda kyseisen määräyksen rikkomiseen ja että viimeksi mainitun pidätysmääräyksen antaminen on oikeasuhteista.

- 2) Euroopan unionin sekä Islannin tasavallan ja Norjan kuningaskunnan välinen sopimus Euroopan unionin jäsenvaltioiden sekä Islannin ja Norjan välistä luovutusmenettelyä koskevaa sopimusta, joka on hyväksytty Euroopan unionin nimissä päätöksellä 2014/835,

on tulkittava siten, että

se on esteenä sille, että jäsenvaltio kieltäytyy pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta pelkästään sillä perusteella, että toinen jäsenvaltio on kieltäytynyt panemasta täytäntöön Islannin tasavallan tai Norjan kuningaskunnan samasta henkilöstä saman teon perusteella antamaa ensimmäistä pidätysmääräystä.

Allekirjoitukset